

Досвід міжнародної акредитації національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

В умовах трансформації європейського простору вищої освіти та зростання уваги до якості освітніх програм міжнародна акредитація дедалі частіше розглядається не лише як форма зовнішнього підтвердження відповідності стандартам, а як інструмент інституційного розвитку університету. Орієнтація на Європейські стандарти і рекомендації із забезпечення якості у вищій освіті (ESG) передбачає формування культури якості, що ґрунтується на прозорості процедур, відповідальності учасників освітнього процесу та системному самоаналізі.

Досвід міжнародної акредитації освітніх програм у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» є показовим з огляду на особливості національної системи зовнішнього забезпечення якості та обмежену практику залучення міжнародних акредитаційних агентств. Це зумовлює особливу цінність отриманого досвіду, оскільки він дозволив поєднати результати національних процедур забезпечення якості з незалежною зовнішньою експертною оцінкою у межах європейського підходу до акредитації.

Таким чином, звернення НТУ «ХПІ» до процедури міжнародної акредитації стало усвідомленим кроком у напрямі посилення внутрішньої системи забезпечення якості та інтеграції до європейського академічного простору. Важливим мотивом було прагнення отримати зовнішню експертну оцінку освітніх програм у форматі незалежного реєр-review, що дозволяє не лише підтвердити досягнутий рівень якості, а й виявити потенціал для подальшого розвитку.

Процес міжнародної акредитації освітніх програм у НТУ «ХПІ» було ініційовано у 2021 році, коли в березні університет встановив офіційний контакт із Центральним агентством оцінювання та акредитації ZEvA (Zentrale

Evaluations- und Akkreditierungsagentur Hannover), м. Ганновер (Німеччина) [1]. За результатами консультацій було укладено договір та розроблено дорожню карту підготовки й проходження процедури. Уже на цьому етапі співпраця з агентством характеризувалася відкритою комунікацією та консультативним супроводом.

На міжнародну акредитацію було заплановано винесення чотирьох бакалаврських освітньо-професійних програм: «Менеджмент організацій та адміністрування», «Бізнес-адміністрування», «Інженерія програмного забезпечення» та «Комп'ютерні науки та інтелектуальні системи», що дозволило охопити як управлінський, так і інженерно-технологічний сегменти освітнього портфеля університету.

Організація процесу ґрунтувалася на розмежуванні академічної та інституційної відповідальності. З огляду на нетиповість процедури, було обрано модель управління з визначенням контактної особи, яка здійснювала комунікацію з менеджером агентства ZEvA та координувала етапи акредитації. До її відповідальності входили координація підготовки матеріалів самоаналізу, формування інфраструктурного та нормативного розділів, взаємодія з адміністративними службами та організація комунікації між ZEvA і гарантами освітніх програм. Водночас гаранті відповідали за академічну складову: зміст програм, результати навчання, структуру освітніх компонентів і доказові матеріали. Така модель забезпечила узгодженість поданих матеріалів.

Відповідно до дорожньої карти, тривалість процедури планувалася в межах одного року. Ключовим початковим етапом стала підготовка самоаналізу, у межах якого формувався комплексний опис освітніх програм і ресурсного забезпечення відповідно до вимог ESG. Самоаналіз готувався англійською мовою та мав три частини: інституційну (загальна характеристика університету, управління та система якості, інтернаціоналізація, ресурси та інфраструктура), програмну (опис чотирьох ОПП у межах єдиного комплексного документа із переходом від спільного до унікального) та додатки.

Після подання першої версії самоаналізу агентство надало рекомендації щодо скорочення й ущільнення тексту для підвищення його аналітичної чіткості. Це зумовило повторний перегляд програмного розділу та уточнення структури. Подальший етап передбачав експертну перевірку та діалог із ZEvA, включно з додатковими запитами й уточненнями. Він припав на лютий 2022 року; запланований на травень візит експертів не відбувся у зв'язку з початком повномасштабної війни, і процес тимчасово було поставлено на паузу. Після усвідомлення довготривалості кризового контексту університет ухвалив рішення продовжити акредитацію з урахуванням нових обставин.

Варто також зазначити, що реалізація міжнародної акредитації супроводжувалася додатковими фінансово-організаційними викликами. Первинно оплата послуг здійснювалася за участі Асоціації випускників університету. Однак після початку повномасштабної війни було запроваджено додаткові обмеження щодо платежів за закордонними контрактами, що тимчасово унеможливило виконання фінансових зобов'язань. Зрештою, завдяки активній позиції стейкхолдерів університету та їхній готовності взяти оплату на себе, питання було врегульовано, що дозволило продовжити та завершити процедуру акредитації.

Після укладення додаткової угоди з агентством ZEvA було затверджено оновлений графік. З огляду на те, що програми за цей час були оновлені, підготовку матеріалів було розпочато повторно. Оновлену версію самоаналізу подано у травні 2023 року; надалі відбувалися активне листування, надання додаткових матеріалів та врахування експертних пропозицій.

Особливістю процедури став гібридний формат візиту експертної панелі. Перед основним етапом було здійснено очний огляд інфраструктури університету незалежним експертом, делегованим агентством, із можливістю ознайомлення з матеріально-технічною базою, сервісною інфраструктурою та фотофіксацією. Результати огляду було представлено експертній панелі на початку дистанційного етапу та враховано у внутрішньому обговоренні.

Варто зазначити, що під час формування експертної панелі ZEvA приділило увагу відповідності фахового профілю експертів освітнім програмам: до складу панелі було залучено фахівців із ґрунтовним досвідом у сфері менеджменту та комп'ютерних наук, що забезпечило високий рівень предметної експертизи. Основний етап візиту відбувався у форматі серії онлайн-зустрічей із керівництвом університету, гарантами й викладачами, здобувачами освіти, випускниками та роботодавцями, що дозволило експертам сформуванати цілісне уявлення про реалізацію програм, механізми якості та залучення стейкхолдерів.

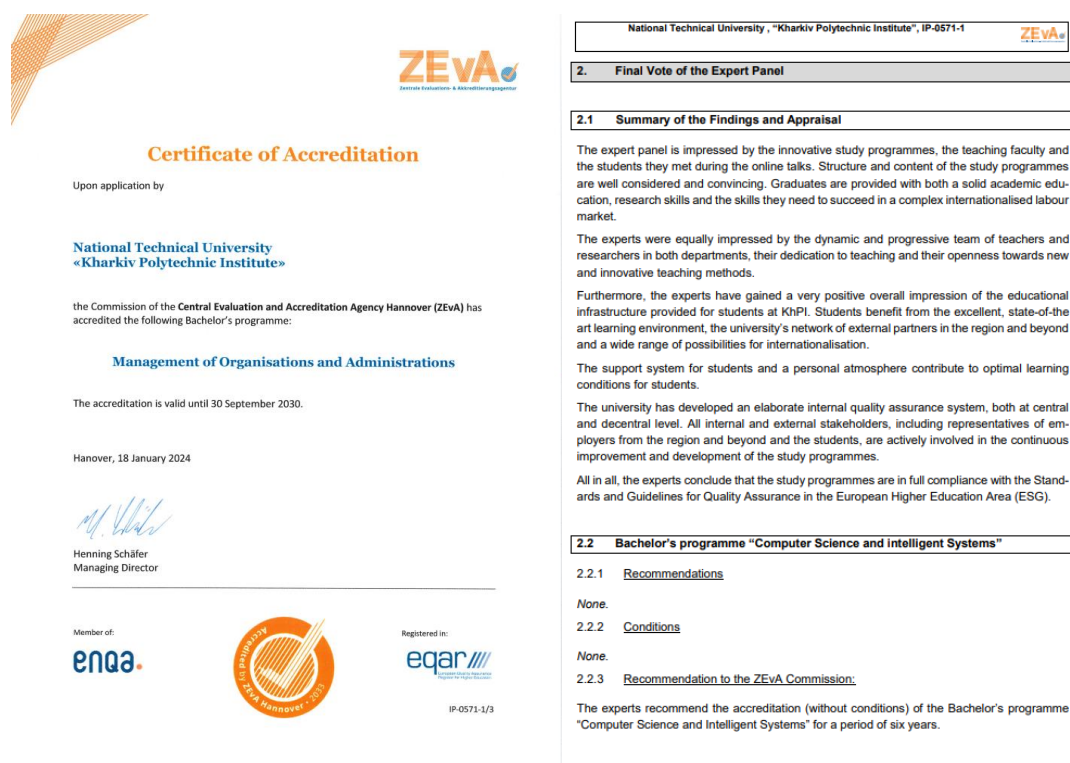

Рис. 1. Сертифікат про акредитацію освітньої програми «Менеджмент організацій та адміністрування» та сторінка з «Summary» експертної панелі

За результатами візиту та аналізу самоаналізу було підготовлено підсумковий звіт ZEvA, у якому підтверджено відповідність освітніх програм вимогам ESG і позитивно оцінено систему внутрішнього забезпечення якості, кадровий потенціал, освітнє середовище та залученість стейкхолдерів. Звіт мав розвитковий характер і містив рекомендації щодо подальшого вдосконалення освітніх програм та інституційних процесів. За результатами експертного

аналізу було рекомендовано акредитувати всі чотири освітні програми без додаткових умов терміном на шість років.

Остаточне рішення акредитаційної комісії ZEvA було ухвалено після завершення внутрішніх процедур агентства. У січні 2024 року НТУ «ХПІ» офіційно отримав підтвердження результатів міжнародної акредитації та чотири сертифікати.

Після отримання сертифікатів наступним етапом стало проходження процедури їх офіційного визнання в Національному агентстві із забезпечення якості вищої освіти. До НАЗЯВО було подано заяву та комплект документів, включно з рішенням агентства, сертифікатами, їхніми офіційними перекладами та переліком акредитованих програм. У результаті розгляду поданих матеріалів сертифікати було визнано на національному рівні. Таким чином, досвід міжнародної акредитації освітніх програм у НТУ «ХПІ» доцільно розглядати як успішний і репрезентативний кейс, що поєднав ефективну співпрацю з міжнародною агенцією, незалежну зовнішню оцінку освітніх програм та посилив інституційний імідж університету як закладу, спроможного діяти відповідно до європейських стандартів якості та інтегрувати міжнародні процедури в національну систему вищої освіти.

References

1. *Zentrale Evaluations- und Akkreditierungsagentur Hannover* [online]. Available at: <https://www.zeva.org> [Accessed 10. Jan. 2026].

Сокол Євген Іванович, Радозуз Сергій Анатолійович. Досвід міжнародної акредитації національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Стаття присвячена аналізу досвіду міжнародної акредитації освітніх програм у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» та розгляду міжнародної акредитації як інструменту інституційного розвитку університету.

У роботі проаналізовано основні етапи підготовки та проходження міжнародної акредитації, здійсненої Центральним агентством оцінювання та акредитації ZEvA (Німеччина), зокрема формування дорожньої карти, підготовку самоаналізу, організацію взаємодії між академічними та управлінськими підрозділами університету, а також особливості роботи експертної панелі. Окрему увагу приділено формату візиту експертів, складу акредитаційної комісії та ролі зовнішньої незалежної експертизи у формуванні підсумкових висновків.

Розглянуто вплив повномасштабної війни на перебіг акредитаційної процедури, зокрема призупинення та подальше відновлення процесу, перехід до гібридного формату оцінювання та акредитацію освітніх програм наступного покоління. У статті узагальнено результати міжнародної акредитації, зокрема вказано на проходженням процедури офіційного визнання сертифікатів у національній системі забезпечення якості вищої освіти.

Зроблено висновок, що міжнародна акредитація може розглядатися не лише як інструмент зовнішнього оцінювання, а як ефективний механізм удосконалення внутрішніх процесів забезпечення якості, інституційного навчання та інтеграції університету до європейського простору вищої освіти.

Ключові слова: міжнародна акредитація, забезпечення якості вищої освіти, інституційний розвиток університету, освітні програми, Європейські стандарти і рекомендації (ESG); вища освіта.

Sokol Yevhen, Radohuz Serhii. Experience of International Accreditation of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute".

The article is devoted to the analysis of the experience of international accreditation of educational programmes at the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" and to the consideration of international accreditation as a tool for the institutional development of a university.

The paper analyses the main stages of preparation and implementation of international accreditation carried out by the Central Evaluation and Accreditation

Agency ZEvA (Germany), including the development of a roadmap, preparation of the self-assessment report, organisation of interaction between academic and managerial units of the university, as well as specific features of the work of the expert panel. Particular attention is paid to the format of the expert visit, the composition of the accreditation commission, and the role of external independent expertise in shaping the final conclusions.

The impact of the full-scale war on the accreditation process is examined, including the suspension and subsequent resumption of the procedure, the transition to a hybrid evaluation format, and the accreditation of next-generation educational programmes. The article also summarises the outcomes of international accreditation, in particular highlighting the completion of the procedure for official recognition of accreditation certificates within the national system of quality assurance in higher education.

It is concluded that international accreditation can be regarded not only as a tool for external evaluation, but also as an effective mechanism for improving internal quality assurance processes, fostering institutional learning, and integrating the university into the European Higher Education Area.

Key words: international accreditation; quality assurance in higher education; institutional development of a university; educational programmes; European Standards and Guidelines (ESG); higher education.